

Granskning av årsredovisning 2019

Färgelanda kommun

Projektledare Rebecca Lindström

Projektmedarbetare Malin Ringedal

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och Revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning och metod	4
Iakttagelser och bedömningar	6
Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	6
God ekonomisk hushållning	8
Rättvisande räkenskaper	10

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för perioden 2019-01-01 – 2019-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2019.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisnings sed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

I slutet av år 2019 kraschade en hårddisk på IT-avdelningen i Färgelanda kommun. Hårddisken innehöll finansiell data för bland annat fyra kommuner i Dalsland: Färgelanda, Bengtsfors, Mellerud och Dals-Ed. Dessa finansiella data har inte kunnat återskapas fullständigt och detta påverkar granskningen av respektive kommuns årsbokslut 2019 i hög grad. När det saknas verifikationer för de siffror som presenteras i respektive bokslut kan revisorerna inte med säkerhet bedöma dess riktighet och därmed inte heller uttala sig om den finansiella ställningen. Vidare kommer detta problem att få följdverkningar på granskningarna av kommande delårs- och årsbokslut. Föreliggande granskningsrapport bör ses i ljuset av ovan nämnda bakgrundsbeskrivning.

Av kommunallagen framgår att årsredovisningen ska lämnas till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser. Årsredovisning 2019 för Färgelanda kommun överlämnas av kommunstyrelsen till fullmäktige 4 juni 2020.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Avvikelse mot lag och god sed sker, anpassning till ny lagstiftning har ej skett i sin helhet avseende utformning av förvaltningsberättelsen.

Kommunen lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2019. Kommunen har inget negativt resultat från tidigare år att återställa.

Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vår sammanfattande bedömning utifrån avrapporteringen i årsredovisningen är vi inte kan göra bedömningen om resultatet är förenligt eller inte med de mål som fullmäktige beslutat om för en god ekonomisk hushållning. Detta med anledning av osäkerhet i räkenskaperna samt att en tydlig uppföljning av verksamhetsmålen, beslutade av fullmäktige, inte har gjorts.

Vi kan konstatera att kommunstyrelsen gör bedömningen att utfallet inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Samtliga tre finansiella mål bedöms ej uppfyllda.

Kommunstyrelsen gör bedömningen, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall inte är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Utifrån rådande omständigheter kan vi inte med rimlig säkerhet uttala oss om huruvida årsredovisningen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och finansiella ställning per bokslutsdag 2019-12-31. Vi bedömer därunder att finns en osäkerhet huruvida redovisat resultat ger en rättvisande bild år 2019.

Inledning

Bakgrund

Revisorerna har enligt 12 kap. 1 § kommunallagen bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning.

Vidare ska revisorerna enligt 12 kap. 2 § kommunallagen bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas bedömningar ska biläggas årsredovisningen. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Kommunstyrelsen, som är ansvarig för årsredovisningens upprättande, utgör granskningsobjektet.

Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivning avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i kommunen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed med utgångspunkt i utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Vår granskning baseras på den årsredovisning som presenterades för oss 2020-05-27. Den granskade årsredovisningen fastställdes av kommunstyrelsen 2020-06-04 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2020-06-17.

Rapportens innehåll har sakgranskats av redovisningschef och redovisningsekonom.

Iakttagelser och bedömningar

Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

Iakttagelser

Förvaltningsberättelse

Den 1 januari 2019 trädde lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) i kraft. Enligt lagen ska förvaltningsberättelsen innehålla följande information¹:

- En översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet.
- Upplysningar om viktiga förhållanden för resultat och ställning.
- Upplysningar om händelser av väsentlig betydelse för kommunen som inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut.
- Upplysning om kommunens förväntade utveckling.
- Upplysningar om väsentliga personalförhållanden samt sjukfrånvaron.
- Upplysningar om andra förhållanden som är av betydelse för styrning och uppföljning av kommunens verksamhet.
- Utvärdering av mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.
- Utvärdering av kommunens ekonomiska ställning.
- Upplysning om årets resultat efter balanskravsjusteringar

Eftersom kommunen ingår i en kommunal koncern, ska upplysningarna ovan, utom vad gäller sjukfrånvaron, även omfatta koncernen². Rådet för kommunal redovisning (RKR) har gett ut rekommendation *R15 Förvaltningsberättelse* som förtydligar lagens intentioner. Rekommendationen börjar att gälla 1 januari 2020. Tidigare tillämpning uppmuntras.

Förvaltningsberättelsen i Färgelanda kommuns årsredovisning innehåller inte ovanstående rubriker. Utformningen av förvaltningsberättelsen är inte anpassad till den nya lagstiftningen. Informationen i förvaltningsberättelsen avser endast kommunen och inte den kommunala koncernen.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning. Årets resultat uppgår till -31,5 mnkr (4 mnkr). Nedskrivning av fastighet om 14,7 mnkr har gjorts och påverkar resultatet. Kommunen har redovisat beloppet som en extraordinär post i årsredovisningen.

Enligt uppgifter i årsredovisningen uppgår årets resultat i relation till skatteintäkter och statsbidrag till -7,9 procent av skatteintäkter och statsbidrag. Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 2 procent år 2019 i jämförelse med 2018.

Av årsredovisningen framgår att soliditeten vid årets slut uppgår till 27,8 procent, en försämring med 3,7 procentenheter jämfört med år 2018.

Förvaltningsberättelsen innehåller upplysningar om händelser av väsentlig betydelse för kommunen som inträffat under räkenskapsåret, upplysning om kommunens förväntade utveckling ur ett ekonomiskt perspektiv och en utvärdering av kommunens ekonomiska

¹ LKBR (2018:597), kapitel 11

² LKBR (2018:597), kapitel 11, § 12

ställning. I förvaltningsberättelsen finns ingen riskanalys eller information kopplat till Coronaepidemins effekter på verksamhet eller ekonomi. Vår bedömning är att epidemin kan komma att få stora effekter på såväl kommunens verksamhet som ekonomi under år 2020 och framåt. Det kan bl. a innebära negativa effekter i form av såväl ökade kostnader inom vissa verksamheter som lägre skatteintäkter samt förändringar i statsbidrag.

Information om bland annat väsentliga personalförhållanden och sjukfrånvaro framkommer inte av förvaltningsberättelsen, utan istället som en separat del av årsredovisningen under avsnittet "Personalredovisning". Sjukfrånvaro specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. Den totala sjukfrånvaron har minskat 0,9 procentenheter under år 2019 till 6,2 procent (7,1 %). Antalet anställda har minskat med till 517 (522 år 2018).

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts eller ej. Resultatet av god ekonomisk hushållning bedöms under avsnittet *god ekonomisk hushållning* i denna rapport.

En balanskravsutredning har upprättats i årsredovisningen. Utredningen visar ett balanskravsresultat på (-) 15,4 mnkr. I utredningen har kostnad om 16,1 mnkr, som uppstått till följd av nedskrivning av materiella anläggningstillgångar, tagits med i beräkningen med hänvisning till undantagsmöjlighet. I årsredovisningen beskrivs att kommunen har sålt ett antal fastigheter som del i omstrukturering i en svår ekonomisk situation och inte har för avsikt att återställa dessa nedskrivningar. Om denna justeringspost inte inkluderas i beräkningen landar balanskravsresultatet 2019 på (-) 31,5 mnkr. Kommunen har inga tidigare års negativa balanskravsresultat att återställa.

Årsredovisningen upplyser att fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur det negativa balanskravsresultatet ska regleras i samband med beslut om mål- och resursplan 2021-2023.

Driftredovisning

Av LKBR 4. kap framgår att årsredovisningen ska innehålla en driftredovisning. Lagens 10 kap. 1 § beskriver att driftredovisning ska innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Årsredovisning innefattar ett utfall av kommunens driftverksamhet för år 2019. Driftredovisningen är inte utformad så att utfallen kan stämmas av mot fullmäktiges budget år 2019 (mål- och resursplan 2019) eftersom en budget för den löpande verksamheten inte har fastställts av fullmäktige, det vill säga en ekonomisk plan som visar finansieringen av den löpande verksamheten (intäkter och kostnader). Driftredovisningen i årsredovisningen visar nämndernas utfall år 2019 i jämförelse med "budget 2019".

Nämndernas resultat enligt årsredovisningens driftredovisning innebär en negativ budgetavvikelse om 41 mnkr. Avvikelse analyseras inte i förvaltningsberättelsen eller i anslutning till driftredovisningen, däremot under respektive nämnds avsnitt i årsredovisningen där även en jämförelse till föregående års utfall görs.

Investeringsredovisning

LKBR 4. kap framgår att årsredovisningen ska innehålla en investeringsredovisning. Lagens 10 kap. 2 § beskriver att investeringsredovisningen ska innehålla en samlad redovisning kommunens investeringsverksamhet.

En investeringsredovisning för år 2019 lämnas i årsredovisningen. Investeringsredovisningen är inte utformad så att utfallen på ett överskådligt sätt kan stämmas av mot fullmäktiges budget (mål- och resursplan 2019). Detta eftersom investeringsredovisningen i årsredovisningen är specificerad per projekt där ackumulerat utfall 2019 jämförs med "beslut" per projekt, medan fastställd budget utgörs av en aggregerad budget för åren 2019-2021. Enligt investeringsredovisningen uppgår 2019 års totala investeringar till 18,7 mnkr att jämföra med fullmäktiges budget på 47,5 mnkr åren 2019-2021.

Rådet för kommunal redovisning har gett ut rekommendation R14 Drift- och investeringsredovisning som förtydligar lagens intentioner. Rekommendationen träder i kraft 1 januari 2020. Drift- och investeringsredovisningen är inte anpassad till lag och ny rekommendation. Tidigare tillämpning uppmuntras.

Bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Avvikelse mot lag och god sed sker, anpassning till ny lagstiftning har ej skett i sin helhet avseende utformning av förvaltningsberättelsen.

Kommunen lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2019. Kommunen har inget negativt resultat från tidigare år att återställa.

God ekonomisk hushållning

lakttagelser

Finansiella mål

Kommunfullmäktige har för planperioden 2019-2021 fastställt tre finansiella mål. Målen och dess behandling i årsredovisningen 2019 framgår nedan.

Finansiella mål	Uppföljning i årsredovisning	Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen
Resultatet ska uppgå till 1,0-2,5 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag	årets resultat uppgår till -7,9 procent av totala skatteintäkter och statsbidrag.	Målet har ej uppnåtts
Likviditeten ska överstiga 100 procent	Vid årsskiftet uppgår likviditeten till 57 procent.	Målet har ej uppnåtts
Soliditeten ska på lång sikt uppgå till minst 35 procent	Likviditet har försämrats med 3,7 procentenheter under 2019 och uppgår vid årsskiftets slut till 27,8 procent.	Målet har ej uppnåtts.

Mål för verksamheten

Utöver de tre finansiella målen har fullmäktige för planperioden 2019-2021 beslutat om sex verksamhetsmål som ska bidra till en god ekonomisk hushållning i kommunen. Nedan framgår verksamhetsmässiga mål och kommunstyrelsens uppföljning av den i årsredovisning 2019.

Verksamhetsmässiga mål	Uppföljning i årsredovisning	Kommunstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen
Arbeta mot 100 % måluppfyllelse eller behörighet till nationellt program på gymnasiet.	Elever som är behöriga till ett nationellt program på gymnasiet har sjunkit från 78% till 73,3 %.	Saknas
Andelen elever år 9 med fullständiga betyg skall öka.	Saknas	Saknas
Minst 25 individer ska komma ut i arbete eller utbildning varje år under planperioden.	Saknas	Saknas
Kommunens verksamheter och kommunala bolag skall erbjuda minst 20 praktikplatser varje år under planperioden. Samtliga sektorer skall bidra, 5 skall leda till anställning/utbildning	Saknas	Saknas
Under planperioden skall minst 50 nya bostäder byggas i Färgelanda kommun.	Saknas	Saknas
Kommun skall öka med minst 100 invånare under planperioden.	Saknas	Saknas

Av årsredovisningen framgår att kommunstyrelsen bedömer att kommunen inte lever upp till kraven på en god ekonomisk hushållning, avseende den samlade måluppfyllelsen för år 2019.

Vi kan konstatera att en tydlig uppföljning av fullmäktiges verksamhetsmässiga mål för en god ekonomisk hushållning inte har skett i årsredovisningen år 2019. Vi kan vidare konstatera att kommunstyrelsen gör den samlade bedömningen att kommunen inte lever upp till kraven på en god ekonomisk hushållning med anledning av att inget av de finansiella målen uppnås för 2019 tillsammans med ett negativt balanskravsresultat på 15,4 mnkr.

Bedömning

Vår sammanfattande bedömning utifrån avrapporteringen i årsredovisningen är vi inte kan göra bedömningen om resultatet är förenligt eller inte med de mål som fullmäktige beslutat om för en god ekonomisk hushållning. Detta med anledning av osäkerhet i räkenskaperna samt att en tydlig uppföljning av verksamhetsmålen, beslutade av fullmäktige, inte har gjorts.

Vi kan konstatera att kommunstyrelsen gör bedömningen att utfallet inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Samtliga tre finansiella mål bedöms ej uppfylla.

Kommunstyrelsen gör bedömningen, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall inte är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten.

Rättvisande räkenskaper

Serverkrasch i kommunen

I början av december år 2019 inträffade en serverkrasch vilken medförde bland annat kommunens ekonomisystem, Agresso, slutade att fungera. Som följd försvann bokföringsdata från november år 2018 och den har inte kunnat återskapas via en back-up. Sidoinformation fram till serverkraschen fanns enligt ekonomichef tillgänglig. Saldoinformation visar hur mycket som finns på respektive konton, men inte vilka transaktioner som ligger till grund för de bokförda värdena.

Kommunstyrelsen i Färgelanda kommun fattade den 26 februari år 2020 ett beslut³ att årsredovisningen 2019 ska upprättas baserat på tillgänglig saldoinformation. Av protokollets ärendebeskrivning framgår att saldoinformation är svår att verifiera och att ett bokslut baserat på saldoinformation skulle innebära att bokföring på transaktionsnivå endast skapas för den del av året som inträffade efter haveriet.

lakttagelser

Resultaträkning

Vår granskning av resultaträkningen har inledningsvis utförts genom substansinriktad analytisk granskning.

Redovisning av skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag sker i enlighet med god redovisningssed. Årsbokslutet innehåller en definitiv slutavräkning från år 2018 och preliminär slutavräkning år 2019 enligt prognos från Sveriges kommuner och regioner, SKR. Den kommunala fastighetsavgiften periodiseras till det år intäkten hänför sig.

Vi kan inte med rimlig säkerhet uttala oss om övriga intäkter och kostnader i resultaträkningen.

Balansräkning

Vi noterar att balansräkningen som framgår av årsredovisningen 2019 är inte uppställd enligt bestämmelser i LKBR.

Vår granskning av balansräkningen har inledningsvis utförts genom substansinriktad analytisk granskning. Följande poster kan bekräftas:

³ KS § 28 2020-02-26: Redovisning och bokslut 2019, Dnr KS 2020/52

- Finansiella anläggningstillgångar
- Kassa och bank
- Avsättningar
- Långfristiga skulder

Kommunstyrelsen har till 2019 års bokslut vidtagit åtgärder utifrån revisionens synpunkter och upplöst en tidigare "extra avsättning" för pensionsåtaganden.

Vi kan inte med rimlig säkerhet uttala oss om övriga tillgångar och skulder i balansräkningen.

Kassaflödesanalys

Årsredovisningen presenterar en kassaflödesanalys. Vi kan inte med rimlig säkerhet uttala oss om redovisade in- och utbetalningar under året. Kassaflödesanalysen saknar erforderliga noter.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna redovisas och är uppställda jämte kommunens räkenskaper. Jämförelse har gjorts med närmast föregående räkenskapsår. Vi kan inte med rimlig säkerhet uttala oss om den sammanställda redovisningen.

Redovisningsprinciper

Upplysning av redovisningsprinciper lämnas i årsredovisningen. Vi kan inte med rimlig säkerhet uttala oss om kommunen efterlever dessa.

Bedömning

Utifrån rådande omständigheter kan vi inte med rimlig säkerhet uttala oss om huruvida årsredovisningen ger en rättvisande bild av kommunens resultat och finansiella ställning per bokslutsdag 2019-12-31. Vi bedömer därav att finns en osäkerhet huruvida redovisat resultat ger en rättvisande bild år 2019.

2020-06-09

*Uppdragsledare Johan
Osbeck*

*Projektledare Rebecca Lind-
ström*

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Färgelanda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av avtal. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.